

Een dagje wilsterflappen in de Heanmar* bij Koudum (27 juli 2005).

Arend Veenstra

Toen Minko en ik 's morgens om 8 uur de eerste kievit onder het net vandaan haalden, waren we al enkele uurtjes in de weer geweest. We reden om half 6 vanuit Roden via de A7 richting Drachten en hielden ons eerst vooral bezig met het weer. De afgelopen dagen beloofden meerdere weerstations redelijk goed weer, maar vanmorgen had het K.N.M.I. zijn verwachting bijgesteld en werd in de loop van de ochtend ook voor het noorden lichte regen voorspeld. De lucht begon al aardig dicht te trekken en we vroegen ons af of we niet de afslag Boerakker moesten nemen en het net in Zuid – West Groningen moesten uitleggen. Maar dan zouden we vrijwel zeker geen wilster en kempiaan kunnen ringen en daar hadden we toch wel een beetje op gehoopt vandaag. We reden door en zagen vóór Heerenveen al wolken kieviten omhoog komen. Ook vanaf Bolsward richting Koudum zaten er veel in het land, zelfs op de berm van de weg fourageerden enkelen. Om kwart voor 7 reden we bij Sikke Venema het erf op. Het is vaste prik dat we ons daar even melden. Sikke was zoals altijd in de melkstal bezig en bevestigde wat we al hadden vastgesteld, : “Dêr binne wol fûgels yn 'e mar.” ** Nadat we gehoord hadden dat hij er goed vanaf gekomen was met een ongelukje met hete cartervloeistof, reden we “de mar” in en na enig overleg legden we het net uit in het hart van de Heanmar. Een daalders plekje, midden in de wereld met op de achtergrond de oude stelp van Sikke.

Zoals gezegd er waren wel vogels*** en rond acht uur kwam er uit het westen een kievit prachtig laag aanzeilen en konden we hem in het levenkistje bergen en even later ringen. Voor half negen kwamen daar nog een goudplevier en een kempiaan bij. We waren blij dat we de afslag naar Boerakker niet genomen hadden. Helaas kreeg het K.N.M.I. snel gelijk, al “smeet het geen water op” zoals in boerenkringen vaak gezegd wordt als het wat miezerig weer is. Om 9 uur werden we verrast met een kort bezoek van de plaatselijke beheerder van het

Staatsbosbeheer, die ons even monsterde en al spoedig weer vertrok, nadat hij ons succes had gewenst. Hij begreep wel dat we geen clandestiene vangers waren. Inmiddels had ik mijn “wilstermaatje” uit Makkum gewaarschuwd, die tegen half 10 op de scooter arriveerde. Bauke Kuipers kwam niet met lege handen, hij bracht een zelfgemaakte stelt (lokvogel) mee, nl. een meeuw en in dit geval leek het een echte zwartkopmeeuw. Hij heeft er ook voor gezorgd, dat er een aantal scholeksters en kemphanen bij het net staan opgesteld, zodat we met enig geluk soms een aardig tableau bij elkaar sprokkelen. Inmiddels hadden we onze veren lokvogels verwisseld voor Italiaanse plastic soortgenoten, want we waren niet van plan om meteen de boel weer in te pakken toen het licht ging regenen. Het betekende wel dat de omstandigheden om redelijk wat vogels onder het net te krijgen er niet beter op werden. Minko was echter op alles voorbereid en haalde een niet te grote parasol uit de auto en bond die vast aan de achterste stok van het windscherm, even later gevolgd door een forse paraplu, die aan de voorste stok van de “skûle” werd bevestigd. Nu kon ik droog de geringde vogels inboeken, Minko kon zonder regenkleren de vogelbewegingen op afstand volgen en Bauke op gepaste wijze zijn wilsterfluit laten horen als dat nodig was. Ondanks het wat tegenzittende weer, lieten de vogels zich geregeld horen en zien, en al sprokkelend ringden we voor de middag een 10 tal vogels. Een kleine oogst als je weet dat er rondom grote groepen kieviten en kleinere aantallen kemphanen en goudplevieren in het land zitten. Maar omdat we ze “per stuk” moesten vangen, kwamen we toch regelmatig in actie.

Omdat we met z’n drieën waren, had ik wel de gelegenheid om de wereld van de Heanmar wat te verkennen. Ik had in mei al gezien dat er redelijk wat grutto’s broeden en ook dat er toen al grote vluchten pleisterende “skriezen” verbleven. Nu keek ik naar het beheer ; grote delen waren gemaaid en het land was lekker nat, hier en daar zelfs een plasje op het land en dat mag ik wel. Wel zag ik ook hier plaatselijk oprukkende pitrus. Opvallend - of juist wel begrijpelijk – zaten de meeste vogels op de beweide percelen. Dat is ook de charme als je bij Sikke op het erf staat. Rond de boerderij lopen altijd friese paarden en vaak

wat jongvee en daartussen zie je heel dicht bij huis op de kale plekken kieviten, kemphanen en ook veel spreeuwen. Ze horen als het ware bij de veestapel. Ook hier begint pitrus al wat op te rukken. Een lastige soort. Maar de wereld van de Heanmar blijft een weidevogeloase in het omringende moderne weidebedrijf. De middag verliep net als de morgen, af en toe droog, af en toe wat miezeren en de vogels vlogen als individuen heen en weer. We vingen wat meer goudplevieren en kemphanen dan 's morgens, waaronder al een hennetje en enkele goudplevieren waren nog zo mooi getooid, dat ik ze als man durfde te noteren. Zowel de kemphanen als de kieviten waren volop in de rui en het blijft puzzelen of er enige wetmatigheid in het ruipatroon van de kieviten valt te ontdekken mede in relatie tot de leeftijd. Ik blijf twijfelen. Tijdens het vangen werd ik er nog weer eens bij bepaald, dat bij het wilsterflappen de tijd niet stilstaat en ook hier nieuwe technieken worden toegepast. Ik heb het voorrecht mensen van allerlei pluimage te ontmoeten en zo kon het gebeuren dat Minko de MP3 speler "bespeelde" en Bauke zachte tonen uit zijn destijds door Doeke Posthuma de Boer gemaakte fluit toverde. Beide met het goede voornemen een wilster of kievit naar het net te lokken. Twee heel verschillende instrumenten elk met specifieke eigenschappen; de MP3 speler zo groot als een lucifersdoosje waarin naast een batterijtje veelsoortige vogelgeluiden zijn opgeslagen, die via een draadje dit geluid overbrengen naar een luidsprekertje met ingebouwde versterker bij het net. Alles mechanisch, dat wel. Bauke blaast op zijn fluit met gevoel en kan de sterkte en toonhoogte variëren, al naar gelang de wilster verder weg of dichterbij komt. Diep in mijn hart hoop ik dat de MP3 speler de fluit op den duur niet verdringt en dat ze beide hun functie kunnen vervullen. et is dacht ik nu al wel bewezen, dat vooral op afstand de MP3 speler voordelen heeft, maar dat van dichtbij het aanfluiten van de wilsters met de fluit de wilster meer "aansprekt." Het bleef tot in de avond zwaarbewolkt en af en toe een beetje nat. De betere uurtjes na de thee bleven daardoor uit en tegen 5 uur braken we op. Nadat we Sikke Venema de score van de dag gemeld hadden, stopten we nog één keer aan de rand van "de mar". Zagen we het

goed ? Ja, daar liepen nog 8 grutto's, en dat op 27 juli ! Een mooie afsluiting van een dagje vogelen in Zuid – West Friesland.

* De “Heanmar” is een drooggelegd meer, waarbij het friese woord “hean” zowel slaat op biezen, als op schraal. Beide betekenissen zijn hier van toepassing.

** “Er zitten wel veel vogels in de polder.”

*** Als wilsterflappers het hebben over vogels bedoelen ze vooral de vangbare soorten.

Westervelde,
Arend Veenstra

